

Szociális jogok európai pillére – Luca Visentini ESZSZ főtitkár budapesti látogatása

2017 szeptember 8-án Budapestre látogatott Luca Visentini, az Európai Szakszervezeti Szövetség főtitkára.

Budapesti tartózkodása során a főtitkár

- megbeszéléseket folytatott az ESZSZ öt magyar tagszervezetének vezetőivel,
- Orbán Viktorral, Magyarország miniszterelnökével,
- informális, zárt ajtók mögötti konzultációt folytatott Gyöngyösi Mártonnal, a „Bérunió” európai polgári kezdeményezés koordinátorával,
- Botka Lászlóval, az MSZP miniszterelnök jelöltjével, és
- a sajtó képviselőivel.

A látogatás része annak a konzultációs sorozatnak, melyben az ESZSZ főtitkára uniós tagállamok miniszterelnökeivel, munkaügyi minisztereivel találkozik, hogy véleményt cseréljenek a szociális dimenzió, a munkavállalók és szakszervezetek számára kiemelten fontos kérdésekről, elsősorban a szociális pillér kihirdetését megelőző egyeztetésekről. Budapesten eme fő kérdés mellett, a munkavállalók kiküldetéséről szóló direktíva felülvizsgálati folyamata, az ESZSZ bérkampánya (Béremelést!), a szociális párbeszéd megerősítésének szükségessége, és a kollektív jogok megerősítése voltak napirenden.

A szociális pillér kezdeményezője az Európai Bizottság volt, azzal a céllal, hogy lefedtesse azokat a minimális normákat, melyeknek minden európai polgárra, munkavállalóra vonatkozni kell: a bérezés, a nyugdíj, a szociális védelem, a méltányos munka, foglalkoztatás terén. A pillérnek, és megvalósítási folyamatának két dimenzióban kell a felfelé irányuló konvergenciát biztosítania – egyrészt határokon átnyúlóan, másrészt minden munkavállalói kategória között, azaz hogy a bizonytalan, nem hagyományos formában foglalkoztatottak, önfoglalkoztatók is ugyanazokat a jogokat élvezzék. A szociális pillér csomagja 20, a nemzetállami szinten érvényesítendő alapelvet és különböző, az európai bizottság által megvalósítandó intézkedést tartalmaz.

Az alapvető szociális védelmet európai szinten meghatározó pillért az európai szakszervezetek széleskörűen támogatják. A végéhez közeledő kétéves tárgyalási menet során a magyar kormány eddig nem támogatta a kezdeményezést, mondván, hogy a szociális pillér nemzeti hatásköröket vonna el, túlzott mértékben beavatkozik a nemzeti kompetenciákba. EZ a hozzáállás a szociális pillér EU szintű kihirdetését is veszélyezteti, amire a tervek szerint az októberi munkaügyi miniszteri tanács általi elfogadást követően november 17-én Göteborgban, a szociális csúcson kerülne sor.

A szakszervezetek támogatják az európai bizottságot a szociális pillér elfogadásában, abban, hogy a gazdasági válság után az Európai Bizottság ismét időszerűnek érzi az szociális Európa eszméinek támogatását. Azt is hasznosnak tartanák, hogy a jövőbeni EU támogatások igénybevételeként alapjául is szolgálhat a szociális pillérben foglaltak megvalósítása.

A megbeszéléseken hangsúlyozták a szakszervezetek, hogy a szociális pillérnek kötelező érvényű garanciákkal kell biztosítania minden európai állampolgár életminőségének javítását és azt, hogy az abban megfogalmazott elvek segíteni tudják a kelet és nyugat bérkülönbségek kiegyenlítését és felfelé irányuló konvergenciájukat.

A főtitkár, csakúgy, mint a magyar szakszervezeti vezetők fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy a béreknek növekedniük kell a kelet-európai régióban, hogy megvalósuljon az ESZSZ programja, miszerint a minimálbérek ériék el az átlagbérek hatvan százalékát, és hogy csökkenjenek a nemzetközi vállalatok telephelyei közötti nagymértékű bérkülönbségek. A termelékenység és a foglalkoztatás növelése mellett szükséges, hogy minden munkavállalónak emelkedjen a fizetése, mert ha ez nem így történik az a társadalmon belüli feszültségekhez és a bérrendszer torzulásához vezet. Ebben a folyamatban a kormányok kiemelt felelőssége mellett meg kell erősíteni és érdemivé kell tenni a kollektív alku rendszerét.

A magyar konföderációk vezetői hangsúlyozták, hogy a szociális pillér elveinek érvényesítése, az abban foglaltak megvalósulásához elengedhetetlen a szociális párbeszéd és kollektív alku rendszerének megerősítése - minden szinten. Példákkal és érvekkel alátámasztva elmondták, hogy problémásnak tartják, mind a köz- mind a versenyszféra érdekegyeztető fórumainak kiüresedését, s hogy a még létező tárgyalások nem vezetnek valódi eredményekhez. A közsféra érdekegyeztető tanácsának még a versenyszféráénál is kevesebb joga van, például nem tehet javaslatot minimálbér emelésre. A konföderáció vezetői kiemelten fontosnak tartják a Munka törvénykönyve mielőbbi felülvizsgálatát, a megkötött megállapodások megvalósítását. Az öt konföderáció sérelmezi, hogy a szociális pillérrel magyar kormány álláspontját nélkülük alakította ki álláspontját.

A MASZSZ részéről hangsúlyoztuk, hogy elengedhetetlen a szociális párbeszéd megerősítése, a VKF-ben évek óta húzódó témák érdemi, és megállapodáshoz vezető megtárgyalása (sztrákjog, MT felülvizsgálata, korhatár előtti nyugdíjazás). Kiemelten fontos, hogy a kiüresedett ágazati szociális párbeszéd rendszer újra élővé és érdemivé váljon.

A főtitkár és a konföderációk vezetőinek megbeszélése a miniszterelnöki találkozó előkészítését, az egyes témákhoz kapcsolódó érvek összeállítását is szolgálta.

Az Orbán Viktor miniszterelnökkel lezajlott találkozó több mint egy óra volt – a főtitkár értékelése szerint „baráti, nyílt, őszinte hangulatú”. A várakozásoknak megfelelően három téma került napirendre:

1; A szociális pillér jóváhagyásának folyamata.

Ezzel kapcsolatban a miniszterelnök elmondta, hogy Magyarország nem ellenzi a pillért, azt két feltétellel hajlandó támogatni. Egyrészt alakuljon ki konszenzus a V4-ek között, aminek érdekében intenzív egyeztetések folynak, s várhatóan szeptember végéig megállapodhatnak; másrészt a kompromisszum elérése esetén a 20 alapelv ne sértse az egyes tagállami eredményeket – ne legyen lefelé irányuló konvergencia hatása.

Ezt az álláspontot az ESZSZ főtitkára nagyon pozitívnak ítélte, remélve a sikeres V4 megállapodást.

2; A béremelés kérdése, a kelet – nyugat között fennálló bérkülönbség kezelése.

A miniszterelnök elmondta, hogy a magyar kormány több lépcsőben jelentős mértékben emelte a minimálbéreket. Biztosította a szakszervezetek képviselőit, hogy a magyar kormány, mint a legnagyobb munkáltató olyan életpályamodellt alakít ki, ami segíti a munkavállalók boldogulását. Támogatja a bérkonvergenciát, azzal, hogy annak nem szabad a versenyképesség kárára mennie.

Az ESZSZ főtitkára hangsúlyozta, hogy az eredmények mellett két fő problémát látnak a szakszervezetek: egyrészt a multinacionális vállalatok olyan beruházásokat végeznek a

régióban, ahol a nyugatihoz hasonló, csaknem egyező termelékenység mellett a magyar munkavállalók bére csak egynegyede, egyötöde a nyugati termelőhelyek béreinek. A főtítkár kérte, hogy a külföldi nagyvállalatok beruházásainak ösztönzése mellett a magyar kormány, a miniszterelnök arról is győzze meg őket, hogy vegyenek részt a szociális párbeszédben.

A főtítkár másik súlyos gondként említette a szociális párbeszéd, a kollektív alku helyzetét, s aláhúzta, hogy nem csak a minimálbér emelése szükséges, hanem a teljes bérskála karbantartása – ebben a kollektív alkura kell támaszkodni, melynek intézményrendszerét meg kell erősíteni.

Orbán Viktor miniszterelnök meghallgatta a két szakszervezeti felvetést, de érdemben nem reagált rájuk.

3; A munkavállalók kiküldetéséről szóló irányelv felülvizsgálata.

A különösen a kelet- közép európai régióban nagyon ellentmondásos kérdésben lassan alakulnak egy lehetséges megállapodás körvonalai. A magyar miniszterelnök nagy nyitottságot mutatott arra, hogy a kérdést nyílt, gyakorlati módon vitassák meg.

A főtítkár hangsúlyozta, hogy a szakszervezetek fontosnak tartják az egyenlő bérezés megvalósítását, azzal, hogy a közép-kelet európai vállalkozásoknak megmaradhasson bizonyos versenyelőnye, amit a szociális védelmi rendszerek derogációján keresztül lehet elérni.

Orbán Viktor kifejtette, hogy a következő hetekben konzultációk sorozatában kompromisszum kialakítását célozzák a francia partnerekkel.

A miniszterelnöki találkozón megállapodás született arról, hogy a szociális pillér, a kiküldetési irányelv esetében a következő másfél hónapban (ebben az időintervallumban lehetséges a kompromisszumok kialakításában, érdemben részt venni) szakértő szinten folytatódik a párbeszéd az ESZSZ és magyar tagszervezetei, illetve a kormány illetékesei között. Luca Visentini legközelebb november 17-én, a göteborgi szociális csúcs alkalmával találkoznak.

Az ESZSZ főtítkár budapesti látogatása során rövid megbeszélést folytatott Botka Lászlóval, az MSZP miniszterelnök jelöltjével, melyen a fenti kérdések mellett az MSZP munkavállalókat és szakszervezeteket támogató programját ismertette.

Luca Visentini az öt konföderáció elnökeivel együtt zárt ajtók mögötti, nyilvánosságot nélkülöző informális találkozóra került sor Gyöngyösi Mártonnal, az Európai Bérunió polgári kezdeményezés koordinátorával. Ezen a szakszervezetek képviselői meghallgatták a kezdeményezésről szóló tájékoztatót. A szakszervezeti értékelés szerint a „Bérunió” irreális, mivel az európai bizottságnak nincs kompetenciája a tagállami szintű bérek megállapításában; visszautasították, hogy bármely párt átvegye a szakszervezetek szerepét, kompetenciáit; és hangsúlyozták, hogy a bérek megállapítása a szociális partnerek kompetenciája, a kollektív alku intézményein keresztül.

A szakszervezeti értékelés szerint a mai miniszterelnöki találkozó hasznos volt, elsősorban a két nagy uniós szintű téma terén mutatott kormányzati álláspontot illetően, míg kevésbé pozitívnak tartják a béreket és a szociális partnerséget illető miniszterelnöki reakciókat.

Kordás László